Päiväys
07.11.2022

Diaarinumero
799/03.04.04.04.23/2020

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

07.11.2022

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **14.11.2022.**

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 07.11.2022 nro 1195/2022, valitus maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa, ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisen yhteisluvan myöntäminen maa-ainesten ottamiseen sekä kiviaineksen louhintaan ja murskaukseen, Iisalmi.

Luvan hakija

Iisalmen Autotilaus Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **07.11.2022 – 14.12.2022** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa: https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **14.12.2022**.

VAASAN HALLINTO-OIKEUS **PÄÄTÖS** 1195/2022

07.11.2022

Dnro 799/03.04.04.04.23/2020

Asia Valitus maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakijat [redacted]

Luvan hakija Iisalmen Autotilaus Oy

Päätös, josta valitetaan

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunta,
3.6.2020 (26.5.2020 § 43)

Ympäristölautakunta on myöntänyt 10 vuodeksi Iisalmen Autotilaus Oy:lle maa-aineslain 4 a §:n mukaisen luvan maa-ainesten ottoon (kokonaisottomäärä 280 000 k-m^3 ja vuotuinen ottomäärä 28 000 k-m^3) tilalta Pappila (140-407-18-285) ottamissuunnitelman mukaiselle ottamisalueelle sekä ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisen ympäristöluvan louhintaan ja murskaukseen.

Toiminnalle ei ole myönnetty maa-aineslain 21 §:n ja ympäristönsuojelulain 199 §:n mukaista toiminnan aloittamisoikeutta muutoksenhausta huolimatta.

Yleiset lupamääräykset

1. Ennen toiminnan aloittamista alueella on pidettävä aloitustarkastus, jossa käydään läpi lupaan liittyvät asiat.

2. Ottoalue on merkittävä maastoon niin, että alueen rajat ja alin ottotaso ovat nähtävissä koko ottamistoiminnan ajan. Alimman ottotason merkinnät tulee olla ainakin niissä paikoissa, mistä kulloinkin otetaan. Oton aikana jyrkät ottorintaukset on merkittävä selvästi ja alueella liikkujia on varoitettava kyltein. Ulkopuolisten pääsy toiminta-alueelle on estettävä tarvittaessa puomilla tai vastaavalla järjestelyllä.

3. Alin ottotaso on +140,00 m (N2000). Pohjaveden ylimmän havaitun tason ja alimman ottotason väliin tulee jäädä vähintään 1 metrin paksuinen

häiriintymätön suojamaakerros. Pohjaveden asemaa muuttavaa kaivua tai ottotason (+140,00 m (N2000)) alapuolisia massanvaihtoja ei sallita.

4. Kallion louhintaa, rikotusta, murskausta ja tuotteiden kuormausta ja kuljetusta saa tehdä ympäri vuoden. Toimintaa voidaan harjoittaa hakemuksessa esitetyn mukaisesti, eikä päivittäisiä aikarajoitteita ole.

5. Kivenmurskaamotoiminnan jokaisen toimintajakson käynnistymisestä ja kestosta on ilmoitettava etukäteen (vähintään viikkoa ennen) kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Samalla on myös ilmoitettava louhinta- ja murskaustyöstä vastuussa olevan tahon yhteystiedot.

Melu, tärinä, hiukkaset ja pöly

6. Toiminnan tulee tapahtua siten, että se aiheuttaa mahdollisimman vähän melua ympäristöön. Murskauslaitteisto on sijoitettava teknisten mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Varastoitava louhe ja murskeen varastokasat tulee sijoittaa siten, että ne toimivat meluesteinä lähiasutuksen suuntaan. Koneiden ja laitteiden kunnossapidosta on huolehdittava. Toiminta-alueella siirtokuljetusmatkat on suunniteltava mahdollisimman lyhyiksi.

7. Toiminnasta aiheutuva melutaso ei saa asumiseen käytettävillä alueilla ulkona ylittää päiväajan (klo 7-22) keskiäänitasoa L_{Aeq} 55dB eikä yöohjearvoa (klo 22–7) 50 dB. Loma-asumiseen käytettävillä alueilla toiminnasta aiheutuva päiväajan (klo 7-22) keskiäänitaso (L_{Aeq}) ei saa ylittää 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Mikäli toiminnasta epäillään aiheutuvan meluhaittaa, tulee toiminnanharjoittajan selvittää melutaso mittauksin häiriintyvässä kohteessa. Mittausten tekijällä tulee olla riittävä kokemus ja asiantuntemus melumittauksista. Mittaustulokset tulee toimittaa luvan valvojalle. Jos melu sisältää iskumaista tai kapeakaistaista melua, mittaustulokseen on lisättävä 5 dB ennen sen vertaamista asetettuun raja-arvoon.

8. Räjäytysten aiheuttama tärinä ei saa aiheuttaa ympäristön rakennusten ja rakennelmien vaurioitumista. Luvan haltijan tulee ennen toiminnan aloittamista tarvittaessa selvittää räjäytyksistä aiheutuvan tärinän johtavuus sekä selvittää lähikiinteistöjen katselmustarvetoiminnan eri aikoina ja varmistaa sopivien räjähdysaineiden ja niiden määrien käyttö. Mikäli toiminnasta epäillään aiheutuvan tärinästä syntyviä haittoja, tulee toiminnanharjoittajan selvittää tärinän voimakkuus mittauksin häiriintyvässä kohteessa. Mittausten tekijällä tulee olla riittävä kokemus ja asiantuntemus tärinämittauksista. Mittaustulokset tulee toimittaa luvan valvojalle.

9. Toiminnasta aiheutuvien hengitettävien hiukkasten (PM10) pitoisuus ulkoilmassa alueilla, joilla asuu tai oleskelee ihmisiä, ei saa ylittää vuorokausikeskiarvona 50 µg/m^3. Mikäli toiminnasta epäillään aiheutuvan ilmalaadun heikentymistä lähimmissä häiriintyvissä kohteissa, tulee toiminnanharjoittajan luvanvalvojan määräyksestä selvittää hiukkaspitoisuusmittauksin toiminnasta aiheutuvan pölyn leviäminen toimintajaksojen aikana. Hiukkaspitoisuuksien mittaussuunnitelma tulee

toimittaa etukäteen luvanvalvojalle hyväksyttäväksi. Mittausten tekijällä tulee olla riittävä kokemus ja asiantuntemus mittauksista. Mittaustulokset tulee toimittaa luvanvalvojalle.

10. Pölylähteet on teknisten mahdollisuuksien mukaan sijoitettava toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Kallion porauksessa on käytettävä pölynsidontalaitteistolla varustettua poravaunua tai muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Kuormattavan ja murskauslaitteiston kuljettimelta varastokasaan putoavan kiviaineksen pölyämistä on estettävä säätämällä putoamiskorkeus mahdollisimman pieneksi, kiinnittämällä murskauslaitteiston kuljettimien päähän pölyämistä estävät suojat tai käyttämällä muuta pölyn leviämisen estämisen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Maaperän sekä pohja- ja pintavesien suojaaminen

11. Alueelle ei saa tuoda muualta maa-aineksia ilman valvontaviranomaisen suostumusta.

12. Toiminnasta ei saa aiheutua pohjaveden ja maaperän pilaantumisen vaaraa. Haitta-aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen on estettävä parasta käyttökelpoista tekniikkaa käyttäen.

13. Tukitoiminta-alueiden maarakenteet on tiivistettävä siten, että polttoaineiden ja muiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen on estetty. Poltto- ja voiteluaineiden sekä kemikaalien varastointi- ja käsittelyalueiden on oltava nesteitä läpäisemättömiä ja reunoiltaan korotettuja.

14. Työkoneiden ja aggregaatin polttoainesäiliöt ja -putket on sijoitettava suoja-alueille. Suojarakenteeksi käy 50 cm paksu savesta tai siltistä rakennettu tiivis maakerros tai 0,5 mm vahvuinen polttoainetta kestävä muovi, jonka päälle tulee 20 cm:n maakerros tai muu vastaava tiivis rakenne sekä varustaa reunakorokkeella tai vastaavalla. Suoja-alueiden alapuolinen perusmaa on tasattava ja siitä on poistettava sellaiset kivet, jotka voisivat rikkoa muovin. Suoja-alueet tulee rakentaa riittävän laajaksi, jotta vahinkotilanteessa öljyt ja kemikaalit on mahdollista kerätä talteen. Polttoainesäiliöiden suoja-alueen (reunakorokkeen tai -vallin sisäpuolisen alueen) on ulotuttava vähintään metrin etäisyydelle alueilta, joilla käsitellään (mukaan lukien muun muassa säiliöiden täyttöletkut) tai joilla varastoidaan polttoaineita. Suojarakenteet on pidettävä kunnossa ja niiden kunto on tarkistettava päivittäin.

15. Murskausaseman öljyä sisältävät alueet tulee suojata vähintään 50 cm paksulla tiiviillä maa-aineskerroksella (savi tai siltti) tai vastaavalla. Suoja-alueet on varustettava reunakorokkeella tai -vallilla. Suoja-alueen tulee olla niin laaja, että vuodot maaperään eivät ole mahdollisia.

16. Polttoainesäiliöiden on oltava kaksoisvaippasäiliöitä tai kiinteästi valuma-altaallisia säiliöitä. Kaikissa käytettävissä polttoainesäiliöiden jakelulaitteistoissa tulee olla ylitäytönesto ja laponesto. Säiliöiden täyttöputket

ja jakelulaitteet on oltava lukittuna, kun alueella ei työskennellä. Säiliöiden täytöt on tehtävä valvotusti.

17. Koneiden huoltotoimenpiteet tulee pääsääntöisesti tehdä muualla kuin toiminta-alueella. Mikäli alueella on tarpeen tehdä koneiden huoltoja, tulee käyttää imeytysmattoja tai vastaavia alustoja, jotka estävät polttonesteiden pääsyn maaperään. Alueella ei saa tarpeettomasti säilyttää koneita tai laitteita.

18. Voiteluaineet ja muut ympäristölle vaaralliset aineet on varastoitava tiiviissä astioissa katetussa tilassa, jonka lattia on tiivis ja voiteluaineita kestävä ja joka on varustettu korotetuilla reunoilla siten, että vuodot eivät pääse maaperään ja ne voidaan kerätä talteen. Asiattomien pääsy varastoon on estettävä lukitsemalla varasto silloin, kun alueella ei ole toimintaa. Voiteluaineiden tilapäinenkin varastointi suojaamattomalla paikalla on kielletty.

19. Ottotoiminta on toteutettava niin, että sade- ja valumavedet eivät pääse merkittävässä määrin lammikoitumaan alueelle. Toiminta-alueelta tulevat sade- ja hulevedet tulee johtaa maastoon tarvittaessa laskeutusaltaan kautta.

Jätehuolto

20. Toimintaa on harjoitettava siten, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän. Jätehuolto on järjestettävä siten, ettei siitä aiheudu ympäristön roskaantumista, maaperän pilaantumista eikä haittaa terveydelle eikä ympäristölle. Hyödyntämiskelpoiset jätteet on kerättävä erilleen muista jätteistä ja toimitettava luvan omaavaan vastaanottopaikkaan. Jätteitä ei saa polttaa eikä haudata.

21. Vaaralliset jätteet on säilytettävä suljetussa ja katetussa tilassa erillään muista jätteistä ja toisistaan, niiden säilytykseen soveltuvissa varoaltain varustetuissa astioissa tai tiiviillä reunakorokkein varustelulla alustalla niin, että vuototilanteissa vaaralliset jätteet saadaan kerättyä talteen. Jäteastioissa tulee olla merkintä jätteiden laadusta ja vaarallisuudesta.

22. Kertyneet jätteet on toimitettava alueelta pois jokaisen toimintajakson päätyttyä käsiteltäväksi luvan omaavaan laitokseen. Jätteistä on pidettävä kirjaa, josta ilmenee niiden määrä, laatu sekä toimitusaika ja -paikka. Vaarallisia jätteitä luovutettaessa on jätteiden siirrosta laadittava siirtoasiakirja, josta ilmenee valtioneuvoston jätteistä antaman asetuksen (179/2012) mukaiset tiedot.

23. Toiminta-alueella syntyvät käymäläjätteet on käsiteltävä asianmukaisesti.

24. Luvan saajan on noudatettava toimintaan liittyvää kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa (päivätty 12.12.2019). Jätehuoltosuunnitelmaa on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava viiden vuoden kuluttua tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Arvioinnista on ilmoitettava valvovalle viranomaiselle.

Häiriö- ja poikkeustilanteet sekä toiminnan tarkkailu ja raportointi

25. Toiminnanharjoittajan on seurattava toimialansa tekniikan kehittymistä ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi varauduttava ottamaan käyttöön toiminnan kannalta parhaan tekniikan mukaisia mahdollisimman kehittyneitä ja tehokkaita laitteita sekä työmenetelmiä.

26. Luvan haltijalla tulee olla toimintasuunnitelma vahinkotapausten varalle. Vahinkotapauksista, kuten poltto- tai voiteluainevuodoista, on välittömästi ilmoitettava valvovalle viranomaiselle, pelastusviranomaiselle ja Pohjois-Savon ELY-keskukselle. Ympäristöön päässeet polttoaineet ja muut ympäristölle haitalliset aineet on kerättävä välittömästi talteen. Öljyvuotojen varalta on oltava käytössä imeytysainetta ja suojattu säilytyspaikka öljyyntyneelle maa-ainekselle. Alueella tulee olla varattuna koko ajan öljyn torjuntaan tarkoitettua imeytysainetta. Onnettomuus- ja häiriötilanteita varten toiminta-alueella on oltava riittävä alkusammutus- ja vuotojen torjuntakalusto. Laitteiden läheisyydessä on oltava hätäkytkimet sekä ohjeet menettelystä vuoto- ja tulipalotapauksissa. Ulkopuolisten pääsy toiminta-alueelle tulee tarvittaessa estää.

27. Luvan saajan tulee laatia tarkkailusuunnitelma, jossa on esitetty toiminta-alueen läheisyydessä sijaitsevan talousvesikäytössä olevan lähdekaivon pinnankorkeuden ja laadun tarkkailu. Suunnitelma tulee toimittaa ennen toiminnan aloittamista lupapäätöstä valvovalle viranomaiselle hyväksyttäväksi.

Pinnankorkeutta on seurattava talousvesikäytössä olevasta lähdekaivosta [redacted] kerran vuodessa, mikäli alueella on toimintaa. Kaivoveden laatunäyte tulee ottaa samasta lähdekaivosta ennen toiminnan aloittamista, säännöllisesti toiminnan aikana (3 vuoden välein) sekä toiminnan loputtua. Toiminnan vaikutuksia seurataan lähdekaivovedestä seuraavin parametrein; väri, sameus, happi, pH, sähkönjohtavuus, hiilidioksidi, kovuus, CODMn tai TOC, nitraattityppi, kokonaistyppi, kloridi, sulfaatti, rauta, mangaani, öljyhiilivedyt (öljyhiilivetyjakeet C10-40 ja bensiinijakeet C5-10).

Luvansaajan hakemuksesta, vedenlaadun tutkimusten tulosten perusteella, vedenlaadun tarkkailutiheyttä ja vedestä tehtäviä määrityksiä voidaan muuttaa lupapäätöstä valvovan viranomaisen hyväksymällä tavalla. Tarkkailusta on pidettävä kirjaa. Tarkkailun tuloksista on raportoitava valvovalle viranomaiselle ja Pohjois-Savon ELY-keskukselle.

28. Luvan saajan on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä toimitettava valvovalle viranomaiselle laitoksen edellistä vuotta koskeva raportti, josta käyvät ilmi seuraavat tiedot:
- Räjäytysten määrät ja päivämäärät
- Murskauslaitoksen toimintapäivät ja kokonaiskäyttötunnit
- Tiedot tuotteiden määristä
- Käytettyjen polttoaineiden sekä pääraaka-aineiden määrät
- Toimenpiteet melu- ja pölyhaittojen ehkäisemiseksi

- Jätteiden määrä, varastointitapa ja toimituspaikat
- Tiedot mahdollisista häiriötilanteista ja niiden aikana syntyneistä päästöistä.

Yhteenvedon perusteena oleva kirjanpito on säilytettävä vähintään kolme vuotta.

29. Luvan haltijan on ilmoitettava vuosittain tammikuun loppuun mennessä edellisenä vuonna otetut maa-ainesmäärät ja laatu lupaviranomaiselle Notto-tietokantaan.

30. Ainesten ottamisen valvonnasta veloitetaan vuosittain tarkastusmaksu, jonka suuruus perustuu kunakin vuonna voimassa olevaan maa-ainestaksaan. Vuotuiseen ottomäärään perustuvassa valvontamaksussa vuotuisena ottomääränä käytetään 28 000 m^3-k.

Toiminnan lopettaminen

31. Toiminnan pysyvästä tai lopettamisesta tai toiminnan oleellisesta muuttumisesta on hyvissä ajoin ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Mikäli maa-ainesten ottotoiminnan yhteydessä ilmenee jotain sellaista, mikä estää maa-ainesten oton hyväksyttyjen suunnitelmien mukaisesti, luvan haltijan on viipymättä ilmoitettava asiasta valvovalle viranomaiselle. Tätä lupaa ei voida siirtää kolmannelle osapuolelle ilman lupaviranomaisen hyväksyntää.

32. Ottotoiminnan jälkeen alue on siistittävä niin, että sinne ei jää jätettä, romua tai muuta sinne kuulumatonta ainetta tai tavaraa. Mahdolliset varastokasat on sijoitettava alueelle siten, että ne eivät estä alueen jälkihoitoa. Mikäli alueelle ei esitetä hyväksytysti muuta käyttötarkoitusta, on alue palautettava metsämaaksi siementämällä ja istuttamalla puusto. Ottorintaukset tulee porrastaa turvallisuuden vuoksi tai yli 10 metrin seinämät tulee aidata pysyvällä esim. teräsverkkoaidalla. Jos toiminta alueella ei jatku enää tämän lupakauden jälkeen, tulee luvan haltijan esittää 31.12.2029 mennessä maa-ainesviranomaiselle hyväksyttäväksi lopullinen, yksityiskohtainen alueen jälkihoitosuunnitelma.

33. Päätös on voimassa 10 vuotta, 30.6.2030 saakka. Alue tulee olla kokonaisuudessaan maisemoitu viimeistään luvan päättymispäivämäärään mennessä. Maisemointitöiden suorittamisesta tulee tehdä ilmoitus ympäristölautakunnalle lopputarkastuksen pitämiseksi.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Muutoksenhakijat ovat vaatineet, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan.

Päätöstä tehdessä on tapahtunut menettelyvirhe, koska siinä ei ole otettu kantaa muutoksenhakijoiden tilan talousveden ottoon eikä

ympäristölautakunta ole käynyt katsomassa, miten lähelle talousveden ottopaikkaa suunniteltu ottopaikka sijoittuu.

Suunnitellun ottotoiminnan alueella kalliorinteen alla on lähdeperäistä maastoa. Suunniteltu Pappilan ottoalue rajoittuu muutoksenhakijoiden omistamaan [redacted] tilaan. Tilan asuintalon käyttövesi tulee kaivoksi rakennetusta lähteestä, joka sijaitsee suunnitellusta ottoalueen reunasta vain 250 metrin etäisyydellä. Kallion räjäyttämisen vaikutuksia maastoon ja maanalaisiin vesisuoniin ei voida ennustaa. Omavaraisuus veden suhteen on kestänyt 30 vuotta eikä ole ollut tarvetta liittyä vesijohtoverkkoon. Vettä on riittänyt silloinkin, kun tila on toiminut lypsykarjatilana. Lähdeperäiset maastot tulee suojella ympäristöriskeiltä.

Lupaviranomainen olisi voinut esittää lupahakemusta käsitellessään velvoitteen luvan hakijalle jättää suunnitelmat talousveden turvaamisesta muutoksenhakijoiden tilalle, mikäli maaston vesisuonet räjäytysten vuoksi katkeavat, räjäytyksistä mahdollisesti rakennuksille aiheutuvien vaurioiden korvaamisesta muutoksenhakijoille ja murskausalueen maisemoinnille kalliomaa-aineksen ottoluvan päätyttyä.

Ympäristölautakunta ei ole täyttänyt velvollisuuttaan hoitaa ympäristömelua koskevien selvitysten ja tutkimusten tekemistä muun muassa melua aiheuttavien murskauslaitosten lupa-asioiden käsittelyssä ja lupavelvollisten valvonnassa. Aiemmassa kiviaineksen murskaustoiminnassa ei ole ilmoitettu räjäytyksistä lähialueen asukkaille eikä laajalle aiheutuvaa pölyhaittaa ole pyritty torjumaan.

[redacted] tila on säilytettävä asuinkelpoisena tulevaisuudessakin ja asuinviihtyvyys sekä ympäristön turvallisuus on taattava.

Ympäristönsuojelulain tehtävänä on muun muassa turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö, tukea kestävää kehitystä sekä torjua ilmastonmuutosta. Ympäristölautakunta on tehnyt asiassa päätöksen toista osapuolta suosivalla tavalla, asioihin asiaankuuluvalla tavalla perehtymättä. Asiassa ei ole tutkittu, annettu ohjeita ja velvoitteita laissa tarkoitetun ympäristön ja ilmaston pilaantumisen ehkäisemiseksi eikä se tue kestävän kehityksen periaatetta. Lupa-asiaa ratkaistaessa ympäristöviranomaisen on myös noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunta on lausunnossaan esittänyt valituksen hylkäämistä. Ympäristölautakunnalla on ollut käytettävissä lupa-asian kannalta tarpeelliset tiedot toiminnasta. Hakemuksen liitteenä on esitetty Suomen metsäkeskuksen metsäneuvojan kannanotto alueen luonnonolosuhteista sekä mahdollisista metsälain 10 §:n mukaisista kohteista alueella. Alueella ei näy suojelumerkintöjä eikä erityisiä luontoarvoja. Suunnitellulla ottoalueella tai sen välittömässä lähteisyydessä ei

sijaitse olemassa olevia luonnonsuojelu-, Natura 2000- tai maisemansuojelualueita, muinaismuistolain suojelemia kohteita tai kulttuuriperinnön kannalta tärkeitä kohteita. Hakemuksen käsittelyn kannalta on esitetty riittävä selvitys.

Maa-aines- tai ympäristönsuojelulaissa ei ole määrätty luvan käsittelyyn liittyvästä tarkastuksesta. Lupapäätös on mahdollista antaa ilman tarkastusta, jos hakemusasiakirjoista käyvät ilmi lupaharkintaan tarvittavat tiedot. Suunnitellulle ottoalueelle on tehty toukokuussa 2020 maastokäynti. Yleinen menettely ympäristölautakunnan käsittelemissä lupa-asioissa on, että alueella käydään katsomassa nykytilanne ja luvan hakija voi olla mukana käynnillä. Rajanaapureita tai muita mahdollisia asianosaisia ei ole velvoitetta kutsua mukaan eikä tällaista käytäntöä ole.

Muutoksenhakijoiden tilalla sijaitseva lähde ei ole ollut merkittynä maastokarttaan, joten se on tullut tietoon hakemuksen käsittelyn aikana jätetystä muistutuksesta. Lähteen etäisyys suunnitellun ottoalueen rajasta on noin 300 metriä.

Ympäristönsuojeluasetuksen 13 §:n, nyttemmin ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n mukaan vedenhankintakäyttöön soveltuvalle pohjavesialueelle sijoitettavaa ympäristöluvan vaativaa toimintaa koskevassa hakemuksessa on oltava asetuksen 1–6 kohdissa luetellut lisätiedot. Maa-ainesten ottamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 2 kohdan mukaan on tarvittavassa laajuudessa esitettävä selvitys ottamisalueen ja sen ympäristön pohjavesiolosuhteista ja pohjaveden havaintopaikoista sekä tiedot alueen läheisyydessä sijaitsevista talousvesikaivoista, pohjavedenottamoista ja niiden mahdollisista suojavyöhykkeistä ja suoja-aluemääräyksistä. Suunnitellulle toiminta-alueelle ei ole tarpeen tehdä hydrogeologista selvitystä, koska toiminta ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle ja lähialueen kaivoista ja lähteistä on saatu tieto. Pohjavettä muodostuu myös luokiteltujen pohjavesialueiden ulkopuolella, joten alueen kallioperässä voi olla pohjavettä tai orsivettä. Kokonaan ei voida poissulkea sellaista mahdollisuutta, että luvassa sallittu kallionlouhinta voi vaikuttaa kallioperän rakoiluun ja alueen mahdollisiin pohjavesioloihin.

Kaivojen ja lähteiden tarkkailusuunnitelman mukaisella seurannalla varmistetaan, että ennalta arvaamattomat vaikutukset pohjavesioloihin voidaan havaita ja selvittää, johtuvatko muutokset kivenlouhinnasta. Lähdekaivolle on määrätty tutkimukset ennen toiminnan aloittamista, sen aikana ja toiminnan päättymisen jälkeen sen varmistamiseksi, ettei toiminta aiheuta lähteen pilaantumista. Jos maa-ainesten ottaminen vaikuttaa pohjavesiesiintymän antoisuuteen tai pohjavesiolosuhteisiin heikentävästi, maa-ainesten ottoa varten on haettava vesilain mukainen lupa aluehallintovirastolta. Jos ennakkoarvioista poiketen toiminnasta aiheutuisi ongelmia juomaveden saantiin tai laatuun, toiminnanharjoittaja on velvollinen turvaamaan haittaa kärsivälle entistä kulutusta vastaavan sellaisen talousveden saannin, jonka laatu vastaa ennen toiminnan aloittamista sanottuihin tarkoituksiin käytettyä vettä esimerkiksi vesihuoltolaitoksen vesijohdolla.

Viereisellä kiinteistöllä sijaitsevan Iisalmen Autotilaus Oy:n Kallioharjun (140-407-30-41) maa-ainesluvan tai ympäristölupien mukaisesta toiminnasta ei ole aiemmin esitetty aiheutuvan haittoja [redacted] tilan asukkaille tai muille pohjoisen tai luoteen puoleisille kiinteistöille. Sonkajärventien eteläpuolen asukkailta on tullut aiemmin muutamia yhteydenottoja liittyen louhinnan räjäytyksiin ja sen aiheuttamaan tärinään. Asia on hoidettu valvonnallisesti muun muassa ohjeistamalla pienentämään louhintapanostuksia. Kallioharjun tilaa koskevissa aiemmissa lupapäätöksessä ei ole annettu määräyksiä naapureille tiedottamisesta, esimerkiksi ennen louhintaräjäytyksiä, joten niitä ei ole voitu valvonnassa vaatia tehtäväksi.

Alueen jälkihoidosta maisemoinnista on esitetty suunnitelma, joka on kirjattu päätöksen lupamääräyksiin.

Suunniteltu toiminta ei annetut lupamääräykset huomioon ottaen aiheuta lähialueen asukkaille kohtuutonta rasitusta. Louhintaa tehdään noin 2–4 kertaa vuodessa ja yksi louhintajakso kestää noin 1–2 viikkoa kerrallaan. Murskausta tehdään noin kaksi kuukautta vuodessa enimmäistoiminta-ajan ollessa neljä kuukautta vuodessa. Toiminta sijoittuu yli 500 metrin päähän melulle alttiista kohteista, joten toiminnassa ei ole tarpeen noudattaa kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen päivittäisiä aikarajoja.

Suurin osa louhinta- ja murskaustoiminnan pölypäästöistä on halkaisijaltaan yli 10 µm hiukkasia, jotka laskeutuvat lähelle päästölähdettä. Havainnot samankaltaisissa toiminnoissa ovat osoittaneet, että yleinen arvio pölyn leviämisestä noin 200 metrin etäisyydelle on pitänyt paikkaansa. Ilmanlaadusta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisten raja-arvojen ylittyminen murskaustoiminnan vaikutuksesta on epätodennäköistä lähelläkin murskausaluetta. Ilmanlaadun ohjearvoista ja rikkilaskeuman tavoitearvosta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (480/1996) on annettu ohjearvot kokonaisleijuman pitoisuuksista ulkoilmassa. Lupamääräykset 9–10 on annettu pölyhaittojen estämiseksi sekä tarvittaessa tarkkailemiseksi. Toiminta-alueen ja lähimmän asutuksen välinen etäisyys ja maastonmuodot huomioon ottaen toiminnan pölypäästöistä ei voida arvioida aiheutuvan naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Lupamääräykset 6–7 on määrätty enimmäismelutasosta ja toimenpiteistä meluhaittojen ehkäisemiseksi. Toiminta-alueen ja lähimmän asutuksen välinen etäisyys, maastonmuodot ja toiminnan sijoittuminen kallioseinämän läheisyyteen huomioon ottaen melupäästöistä ei voida arvioida aiheutuvan naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Lupamääräyksellä 8 on pyritty varmistamaan, että räjäytysten aiheuttama tärinä ei aiheuta ympäristön rakennusten ja rakennelmien vaurioitumista. Räjäytystöitä koskevaan lainsäädäntöön liittyvät asiat eivät kuulu ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan.

Lupahakemukseen saapuneen täydennyksen mukaan ottoalueen viereisellä kiinteistöllä sijaitsevalla Iisalmen Autotilaus Oy:n Kallioharjun

kivenlouhimolla ei ole yhtä aikaa louhintaa tai murskausta käynnissä, joten toimintojen yhteisvaikutuksia ei ole ollut tarpeen arvioida lupaharkinnassa.

Ympäristölupa-asian yhteydessä voidaan määrätä korvattaviksi vain toiminnasta johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on antanut vastineen, jonka mukaan luvan myöntämiselle ei ole luonnonsuojelulain noudattamisen mukaista estettä eikä tarvittaviin luontoselvityksiin liittyen ole huomautettavaa.

Ilmeisesti tieto kaivoksi rakennetusta lähteestä on tullut esille vasta lupakäsittelyn yhteydessä, eikä sitä ole otettu ottamissuunnitelmassa huomioon. Muutoksenhakijoiden huoli on ymmärrettävä, kun otetaan huomioon louhintatoiminnan ja lähteen välinen lyhyt etäisyys. Etukäteen on vaikea arvioida räjäytysten vaikutuksia pohjavesivirtauksiin, ja tarkempi arviointi edellyttäisi yksityiskohtaisia selvityksiä muun muassa kallioperän rakenteesta. Lupamääräyksessä oleva tarkkailuvelvoite on tässä vaiheessa riittävä mekanismi epävarmuuden hallitsemiseksi. Mikäli vaikutuksia pohjaveden laatuun tai määrään aiheutuisi, tällöin vesilain mukainen luvan tarve voi tulla arvioitavaksi. Samalla tulisi ratkaistavaksi myös talousveden saannin turvaamista koskeva kysymys.

Iisalmen kaupungille ja Iisalmen kaupungin terveydensuojeluviranomaiselle on varattu mahdollisuus antaa vastine. Vastineita ei ole annettu.

Iisalmen kaupungin kaavoituspäällikön antaman vastineen mukaan maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen näkökulmasta valitus on aiheeton.

Iisalmen Autotilaus Oy on antanut vastineen, jonka mukaan valitus on aiheeton.

Muutoksenhakijat ovat antaneet vastaselityksen, jonka mukaan luvan myöntämisen edellytyksiä ei ole. Annetuilla lupamääräyksillä ei kyetä estämään lähteen ja pohjaveden mahdollista pilaantumista. Ottamistoiminnan muutokset kallio- ja maaperässä ovat peruuttamattomat. Muutoksenhakijat ovat viitanneet ELY-keskuksen ja ympäristönsuojelutarkastajan lausumaan, jonka mukaan etäisyys lähteen ja louhintatoiminnan välillä on lyhyt eikä etukäteen ole tiedossa, minkälaisia vaikutuksia räjäytyksistä aiheutuu pohjavesivirtauksiin ja tarkempi selvitys vaatisi kallioperän tutkimista. Lausunnon mukaan myös vesilain mukainen luvan tarve voisi tulla kysymykseen.

Ympäristönsuojelulain 125 ja 126 §:ien mukaan vastuuta ympäristövahingoista voidaan käsitellä jo lupapäätöksessä. Päätöksessä on määrättävä toiminnanharjoittajan vastuusta, mikäli muutoksenhakijoiden kiinteistön käytön vedensaanti estyy ja korvausvelvollisuuteen kiinnitettäisiin huomiota päätöstä annettaessa.

Muutoksenhakijoiden tilalle aiheutuva räjäytysten ja murskaustoiminnan tuottama meluhaitta on merkittävä ja tämän vuoksi hevosten tai nautaeläinten pitäminen tilalla ei tulisi onnistumaan toiminnan alettua.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus, valituksen muutoin hyläten, tarkentaa lupamääräystä 27. Muutettu lupamääräys kuuluu kokonaisuudessaan seuraavasti: (*muutokset kursiivilla):*

27. Luvan saajan tulee laatia tarkkailusuunnitelma, jossa on esitetty toiminta-alueen läheisyydessä sijaitsevan talousvesikäytössä olevan lähdekaivon pinnankorkeuden ja laadun tarkkailu. Suunnitelma tulee toimittaa ennen toiminnan aloittamista lupapäätöstä valvovalle viranomaiselle hyväksyttäväksi.

Pinnankorkeutta on seurattava talousvesikäytössä olevasta lähdekaivosta [redacted] kerran vuodessa (*poistettu tekstiä*) *sekä ennen toiminnan aloittamista ja toiminnan loputtua*. Kaivoveden laatunäyte tulee ottaa samasta lähdekaivosta ennen toiminnan aloittamista, säännöllisesti toiminnan aikana (*poistettu sana*) vuoden välein sekä toiminnan loputtua. Toiminnan vaikutuksia seurataan lähdekaivovedestä seuraavin parametrein; väri, sameus, happi, pH, sähkönjohtavuus, hiilidioksidi, kovuus, CODMn tai TOC, nitraattityppi, kokonaistyppi, kloridi, sulfaatti, rauta, mangaani, öljyhiilivedyt (öljyhiilivetyjakeet C10-40 ja bensiinijakeet C5-10).

(*poistettu tekstiä*) Tarkkailusta on pidettävä kirjaa. Tarkkailun tuloksista on raportoitava valvovalle viranomaiselle ja Pohjois-Savon ELY-keskukselle.

Perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa:
a) terveyshaittaa;
b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille;
c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista;
d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä;
e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä;
f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle; tai
g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Saman pykälän 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan:
1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski;
2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle;
3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta;
4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus;
5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 17 §:n mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että:
1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua;
2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai
3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 47 a §:n 1 momentin mukaan jos maa-ainesten ottamistoimintaa koskeva hanke edellyttää ympäristölupaa ja maa-aineslain mukaista lupaa, niitä koskevat lupahakemukset on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteistä lupaa voidaan hakea yhdellä lupahakemuksella.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1–5 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa:
1) terveyshaittaa;
2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa;
3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta;
4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella;
5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset:
1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista;
2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä;
3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä;
4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa;
5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista;
6) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Luvassa on lisäksi annettava tarpeelliset määräykset jätelain 120 §:ssä säädetystä jätehuollon seurannasta ja tarkkailusta sekä jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Saman pykälän 2 momentin mukaan tarkkailun toteuttamiseksi luvassa on määrättävä mittausmenetelmistä ja mittausten tiheydestä. Luvassa on myös määrättävä siitä, miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja voidaan määrätä antamaan valvontaa varten myös muita tarpeellisia tietoja.

Saman pykälän 3 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on toimitettava valvontaviranomaiselle säännöllisesti päästöjen tarkkailun tulokset ja muut valvontaa varten tarvittavat tiedot, siten kuin ympäristöluvassa tarkemmin määrätään.

Ympäristönsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen tai 64 §:n mukaisen suunnitelman hyväksynyt viranomainen voi tarvittaessa muuttaa antamiaan tarkkailumääräyksiä tai hyväksymäänsä suunnitelmaa luvan tai suunnitelman voimassaolosta huolimatta. Muutosta koskeva päätös voidaan tehdä päätöksen tehneen viranomaisen omasta aloitteesta tai luvanhaltijan, valvontaviranomaisen, yleistä etua valvovan viranomaisen, kunnan tai haittaa kärsivän asianosaisen taikka 186 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn yhdistyksen

tai säätiön vaatimuksesta. Luvanhaltijan muutosta koskevaan hakemukseen sovelletaan 39 §:ää. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta rasitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan arvioitaessa rasituksen kohtuuttomuutta on otettava huomioon paikalliset olosuhteet, rasituksen muu tavanomaisuus, rasituksen voimakkuus ja kesto, rasituksen syntymisen alkamisajankohta sekä muut vastaavat seikat.

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan maa-aineslaissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:
1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai
4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Maa-aineslain 5 §:n 1 momentin mukaan lupaa haettaessa on ainesten ottamisesta ja ympäristön hoitamisesta sekä, mikäli mahdollista, alueen myöhemmästä käyttämisestä esitettävä ottamissuunnitelma. Tämä ei kuitenkaan ole tarpeen, jos hanke laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan on vähäinen.

Maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (800/2010) eli niin sanotun Muraus-asetuksen 7 §:n mukaan toiminnasta syntyvä melu ei saa häiriöille alttiissa kohteissa ylittää melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) säädettyjä ulkomelun ohjearvoja.

Melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen (993/1992) 2 §:n 1 momentin mukaan asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7–22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22–7) 50 dB.

Asiassa saatu selvitys

Iisalmen Autotilaus Oy on hakenut maa-aineslupaa kalliokiven ottotoimintaan ja ympäristölupaa kiviaineksen louhintaan ja louheen murskaamiseen Iisalmen kaupungin Iisalmen kylässä Pappila -nimisellä tilalla 140-407-18-285. Tilan koko pinta-ala on 89,90 hehtaaria ja ottamisalueen pinta-ala on 3,0 hehtaaria. Pappilan kiinteistöllä ei ole aiempaa maa-ainesten ottotoimintaa. Alue sijoittuu Iisalmen keskustasta noin viisi kilometriä koillisen suuntaan Sonkajärventieltä erkanevan nykyiselle ottoalueelle tulevan tien päähän. Matkaa Sonkajärventieltä ottoalueelle on noin 670 metriä.

Lupahakemuksen mukaan kokonaisottomäärä on 280 000 m^3ktr (700 000 tonnia). Ottamisaika on 10 vuotta ja vuosittain louhittavan ja murskattavan kiviaineksen määrä on noin 28 000 m^3ktr (70 000 tonnia). Louhintaa suoritetaan arviolta 2–4 kertaa vuodessa louhintajakson kestäessä noin 1–2 viikkoa kerrallaan. Murskausta suoritetaan tarpeen mukaan, arviolta kaksi kuukautta vuodessa enimmäistoiminta-ajan ollessa neljä kuukautta. Kallion porausta ja räjäytystä sekä louheen rikotusta, murskausta, kuormausta ja kuljetusta on arkisin klo 6–22 ja lauantaisin klo 6–18. Kiviainesten kuormaamista ja kuljetusta on sunnuntaisin klo 6–18. Laskennallinen keskimääräinen liikenne alueelle on noin 10 raskaan liikenteen käyntiä vuorokaudessa.

Ottamissuunnitelman mukaan suunnittelun ottoalueen maanpinta vaihtelee nykytilanteessa välillä +145,00–+165,00 metriä (N2000). Alimmaksi ottotasoksi on suunniteltu +140,00 metriä (N2000). Ottamissyvyys alueella on korkeimmillaan noin 25 metriä. Pohjaveden pinnantaso on arvioitu hakemuksen mukaan olevan samalla tasolla kuin lähellä sijaitseva vesialue Ruokolampi +103,4 metriä (N2000). Hakemuksen mukaan alueella tai sen lähistöllä ei ole pohjaveden korkeutta mittaavia putkia.

Alueella ovat voimassa Pohjois-Savon maakuntakaava 2030, Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava ja Pohjois-Savon kaupan maakuntakaava 2030. Suunniteltu ottoalue sijoittuu maakuntakaavassa alueelle, jolla on merkintä (eo2) maa-ainesten ottoalue soran, moreenin ja hiekan ottoa sekä kallion louhintaa varten. Maa-ainesalueelle ei sijoitu muita kaavamerkintöjä. Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa.

Hakemuksen mukaan Pappilan kiinteistöllä tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse luonnonsuojelu- tai Natura-alueita, muinaisjäännöksiä tai arvokkaita kohteita.

Pappilan kiinteistön ottoalue liittyy viereisellä Kallioharjun kiinteistöllä (140-407-30-41) harjoitettavaan kalliokiviaineksen ottotoimintaan. Kallioharju on toiminut yli 20 vuotta ottoalueena. Ottamissuunnitelman ja hakemuksen mukaan naapurikiinteistössä sijaitsevan kallioalueen ottosuunnitelma yhdistetään Pappilan ottoalueen kanssa ottotasolla +140,00 metriä (N2000). Louhinta- tai murskaustoimintaa ei toteuteta alueilla yhtäaikaisesti, sillä alueella on käytössä vain yhteinen yksikkö.

Suunniteltu ottoalue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Lähin Kuusimäen E-luokan pohjavesialue sijaitsee luoteessa noin kuuden kilometrin etäisyydellä ottoalueen rajasta. Peruskartassa ei ole merkitty lähteitä ottoalueella. Lähin tiedossa oleva ja talousvesikäytössä oleva lähde sijaitsee [redacted] noin 300 metriä [redacted]. Toiminnanharjoittajan 24.4.2020 päivätyn selvityksen mukaan lähteen vedenpinnan korkeusasema on korkeuskäyrien perusteella tasoa noin +105–106 metriä. Ruokolammen veden keskikorkeus on maanmittauslaitoksen kartan mukaan +102,7 metriä. Kallion ottamissuunnitelmassa louhinnan pohjatason ollessa +140 metriä se on noin 34–35 metriä ylempänä kuin lähteen taso. Korkeuskäyrien mukaan louhinta-alueen pintavedet eivät suuntaudu lähteelle päin, vaan pohjoisen suuntaan.

Alle 500 metrin etäisyydellä toiminta-alueesta ei sijaitse vakituisesti asuttuja kiinteistöjä eikä vapaa-ajan kiinteistöjä. Lähin vakituinen asunto [redacted] sijaitsee luoteessa hieman yli 500 metrin etäisyydellä suunnitellulta ottoalueelta. Ottoalueen rintauksen kallioseinämä on asutusta kohden ja niiden välissä on kuusi- ja mäntymetsää sekä peltoalueita.

Ottamissuunnitelman mukaan kallion päällä oleva pintamaa käytetään louhinnan aikana suojavalleihin, joista se levitetään sivuluiskiin naapuritiloja vastaan maa-aineksen ottamisen päätyttyä.

Oikeudellinen arvio

Talousvesikaivo ja pohjavesi

Asiassa saadun selvityksen mukaan muutoksenhakijoiden talousvesikäytössä oleva lähdekaivo sijaitsee noin 250−300 metrin etäisyydellä suunnitellusta ottamisalueesta korkokäyrällä +105−+106 metriä. Lupamääräyksen 3 mukaan alin ottotaso on +140,00 metriä (N2000) ja pohjaveden ylimmän havaitun tason ja alimman ottotason väliin tulee jäädä vähintään yhden metrin paksuinen häiriintymätön suojamaakerros. Maaperän sekä pohja- ja pintavesien suojaamisesta on määrätty lupamääräyksissä 11−18. Lupamääräyksissä 19 on määrätty sade- ja hulevesien johtamisesta.

Hallinto-oikeus muuttaa lupamääräystä 27 talousvesikaivon vedenlaadun varmistamiseksi siten, että muutoksenhakijoiden kiinteistöllä kaivoveden pinnankorkeus ja laatunäyte tulee ottaa lähteeseen rakennetusta kaivosta ennen toiminnan aloittamista, säännöllisesti vuoden välein sekä toiminnan loputtua. Muutos on ollut tarpeen ottaen huomioon kaivon etäisyys ottoalueesta ja kaivon käyttötarkoitus muutoksenhakijoiden käyttöveden lähteenä. Tarkkailumääräyksiä voidaan tarvittaessa muuttaa ympäristönsuojelulain 65 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti. Näin ollen tarkkailumääräysten muuttaminen on mahdollista muulloinkin kuin luvan saajan hakemuksesta, mistä syystä hallinto-oikeus poistaa lupamääräyksestä tarkkailumääräyksen muuttamista koskevan virkkeen.

Kun otetaan huomioon edellä mainitut hallinto-oikeuden tekemät muutokset lupamääräykseen sekä se, että toiminta-alue ei sijaitse pohjavesialueella ja että

muutoksenhakijoiden talousvesikaivo sijaitsee selkeästi alempana kuin alin ottotaso, hallinto-oikeus katsoo, että toiminnasta ei ennalta arvioiden valituksenalaisen päätöksen lupamääräykset huomioon ottaen voida katsoa aiheutuvan [redacted] kiinteistön talousvesikaivon veden antoisuuden tai laadun heikkenemistä, lähteiden vaarantumista tai pohjaveden pilaantumista. Näin ollen hankkeen ei voida katsoa aiheuttavan vesilain 3 luvun 2 §:ssä kiellettyjä seurauksia, joten vesilain mukainen lupa ei ole hankkeelle tarpeen.

[redacted] talousvesikaivo on tullut ilmi lupamenettelyn kuulemisvaiheessa. Se on otettu huomioon valituksenalaisessa päätöksessä. Asiassa ei ole tapahtunut sellaista kuulemis- tai menettelyvirhettä, jonka vuoksi päätös tulisi kumota tai palauttaa uudelleen käsiteltäväksi.

Melu ja pöly

Meluselvityksen tarpeellisuutta arvioidaan aluekohtaisesti. Tarkastelussa on otettava huomioon etäisyys lähimpään melulle altistuvaan kohteeseen, ottoalueen koko, toiminnan luonne (kallio-/sora-alue, oton intensiteetti), alueen muut toimijat sekä alueen geologinen rakenne. Muutoksenhakijoiden asuinrakennus sijaitsee saadun selvityksen mukaan hieman yli 500 metrin etäisyydellä toiminta-alueesta.

Lupamääräyksessä 6 on määrätty melun ehkäisemisestä muun muassa toiminnan sekä varastokasojen sijoittelulla. Lupamääräyksessä 7 on määrätty melun enimmäisarvoista lähimmissä häiriytyvissä kohteissa sekä tarvittaessa tehtävistä melumittauksista. Kun otetaan huomioon lähimpien häiriintyvien kohteiden etäisyys, ottosuunnitelma, vuosittaiset tuotantomäärät, toiminnasta aiheutuva keskimääräinen liikenteen määrä sekä se, että Kallioharjun kiinteistöllä ja haetulla ottoalueilla ei ole yhtäaikaista toimintaa, hallinto-oikeus katsoo, että hakemuksen ja lupamääräysten mukaisesta toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu kohtuutonta meluhaittaa.

Lupamääräykset 9 ja 10 on annettu pölyhaittojen ehkäisemiseksi. Lisäksi lupamääräyksen 28 mukaan luvan saajan on vuosittain toimitettava valvovalle viranomaiselle raportti, josta käy ilmi muun muassa luvan saajan toimenpiteet melu- ja pölyhaittojen ehkäisemiseksi. Hallinto-oikeus pitää melu- ja pölyhaittojen ehkäisemiseksi annettuja lupamääräyksiä ennalta arvioiden riittävinä.

Maisemointi

Toiminnan lopettamisesta on annettu lupamääräykset 31−33. Lupamääräyksissä on määrätty muun muassa toiminnan lopettamis- tai muutoksista aiheutuvista ilmoittamisvelvollisuudesta, jälkihoitosuunnitelma, maisemointitöiden suorittamisesta sekä lopputarkastuksesta. Lisäksi lupapäätöksessä on määrätty, että luvan saajan on toimitettava vakuus lupamääräysten noudattamiseksi. Hallinto-oikeus pitää toiminnan lopettamisen yhteydessä annettuja maisemointia koskevia lupamääräyksiä riittävinä varmistamaan alueen maisemointityö toiminnan lopettamisen jälkeen.

Maa-aines- ja ympäristölupaan kuulumattomat asiat

Koska maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa on kysymys siitä, ovatko luvan myöntämisen edellytykset toiminnalle ennalta arvioiden olemassa, valituksessa esitetyt aiemman luvanvaraiseen toiminnan valvontaan liittyvät kysymykset eivät kuulu tämän lupa-asian yhteydessä ratkaistaviksi.

Ympäristönsuojelulain 125 §:n mukaan toiminnasta johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot on määrättävä korvattaviksi samalla, kun ympäristölupa myönnetään. Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu sellaisia vesistöpäästöjä, joiden vuoksi muutoksenhakijoiden talousvesikaivon veden antoisuuden tai laadun heikkenemistä tai kiinteistön arvo muuten alenisi. Kiinteistön arvon alenemista muusta syystä ei voida ottaa huomioon ympäristölupaharkinnassa. Maa-aineslakiin perustuvat korvausvaatimukset, kuten räjäytyksistä rakennuksille aiheutuvat vauriot, arvioidaan lunastusmenettelyssä.

Johtopäätös

Kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat sekä hallinto-oikeuden tekemät muutokset lupamääräykseen 27, suunnitellusta toiminnasta ei voida katsoa sitä hakemuksen ja lupamääräysten mukaisesti harjoitettaessa aiheutuvan terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän, pohjaveden tai vesistön pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella, taikka eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta. Näin ollen ympäristöluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Myös maa-aineslain 6 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle ovat olemassa.

Hallinto-oikeus katsoo, ettei ympäristölautakunnan päätöstä ole syytä valituksessa esitettyjen näkökohtien johdosta kumota eikä päätöksen lupamääräyksiä enemmälti muuttaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Iisalmen kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen

julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään **14.12.2022**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden ylituomari Riikka Mäki ja lainoppinut hallinto-oikeustuomari Annukka Lagerstam sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Saara Juopperi.

Esittelijä Maritta Feodoroff

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös [redacted]

Iisalmen Autotilaus Oy

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunta

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvarat

Iisalmen kaupungin kaavoituspäällikkö

Iisalmen kaupungin kaupunginhallitus

Iisalmen kaupungin terveydensuojeluviranomainen /
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän terveysvalvontapalvelut

Ylä-Savon seurakuntayhtymä

Itä-Suomen aluehallintovirasto /
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/